

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE

Канцеларија парламентарног
војног повјереника БиХ

Ured parlamentarnog
vojnog povjerenika BiH

OFFICE OF PARLIAMENTARY
MILITARY COMMISSIONER OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Број:

Сарајево, 12.02.2014. године

ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ
ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ЗА 2013. ГОДИНУ

САДРЖАЈ

1. УВОДНА РИЈЕЧ ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ.....	4
2. СТАЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА И СЛОБОДА ВОЈНИХ ЛИЦА И КАДЕТА У ОРУЖАНИМ СНАГАМА БиХ И МИНИСТАРСТВУ ОДБРАНЕ БиХ	5
2.1. Поступање по притужбама	5
2.1.1 Притужбе које се односе на положај кадета у Оружаним снагама БиХ	5
2.1.2 Притужбе које се односе на положај ПВЛ ангажованих на пословима ремонта и одржавања муниције у ТРОМ Добој	6
2.1.3 Притужбе које се односе на неправилности интерног конкурса за пријем и распоред официра и подофицира у Оружаним снагама БиХ	8
2.1.4 Притужбе везано за Командно-штабни курс (КШК)	9
2.1.5 Притужбе на процедуру пријевременог унапређења.....	10
2.1.6 Притужбе везано за привремено упућивање и постављање на формацијско мјесто нижег чина	11
2.1.7 Притужбе везано за накнаду трошкова одвојеног живота	11
2.1.8 Притужба приликом номинације бригадира Бошњака на генералске позиције	12
2.1.9 Притужба везано за ношење браде противно одредбама Правила службе у Оружаним снагама БиХ	13
2.1.10 Запажања парламентарног војног повјереника БиХ на новодонесени Правилник о унапређењу ПВЛ у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ.....	14
2.2. Статистички преглед обрађених притужби у Канцеларији парламентарног војног повјереника БиХ	16
2.2.1. Преглед притужби које су заprimљене и обрађене у 2013.	16
3. УСЛОВИ ЖИВОТА И РАДА У КАСАРНАМА ОРУЖАНИХ СНАГА БиХ	18
3.1 Ненајављена посјета Батаљону везе, касарна "Милош Обилић", Пале	18
3.2 Најављена посјета Оперативној команди Оружаних снага БиХ.....	19
3.3 Најављена посјета 5. пјешадијској бригади Оружаних снага БиХ, касарна Дубраве, Тузла	21
4. САРАДЊА ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ С ДРУГИМ ИНСТИТУЦИЈАМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА	22
4.1 Сарадња војног повјереника са Заједничком комисијом за одбрану и безбједност БиХ... ..	23
5. ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ УРЕДА ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ У 2013. ГОДИНИ	24
6. ПРЕПОРУКЕ ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ ЗА УКЛАЊАЊЕ УОЧЕНИХ НЕДОСТАКА	29
6.1. Препоруке које се односе на неправилности интерног конкурса за пријем и распоред официра и подофицира у Оружаним снагама БиХ	29
6.2. Став парламентарног војног повјереника БиХ о командно- штабном курсу (КШК)	29

6.3. Став парламентарног војног повјереника БиХ поводом пријевременог унапређења	30
6.4. Кршење Закона о служби у Оружаним снагама БиХ везано за привремено упућивање и постављање на формацијско мјесто нижег чина	30
6.5. Запажања парламентарног војног повјереника БиХ везано за накнаду трошкова одвојеног живота	30
6.6. Запажања парламентарног војног повјереника БиХ везано за ношење браде противно одредбама Правила службе у Оружаним снагама БиХ	31
6.7. Запажања парламентарног војног повјереника БиХ на новодонесени Правилник о унапређењу ПВЛ у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ.....	32
7. ЗАКЉУЧАК.....	32

1. УВОДНА РИЈЕЧ ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ

У складу са чланом 5. ставом (1) Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ ("Службени гласник БиХ", број 51/09), парламентарни војни повјереник БиХ (у даљем тексту: војни повјереник) подноси Парламентарној скупштини БиХ Извјештај о раду парламентарног војног повјереника БиХ за 2013. годину (у даљем тексту: Извјештај о раду).

Правни оквир дјеловања војног повјереника чине Закон о парламентарном војном повјеренику БиХ и Пословник о раду парламентарног војног повјереника Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 8/10) те је на тим основама и у овој години пружана помоћ у заштити људских права и слобода војних лица и кадета у Оружаним снагама Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Оружане снаге БиХ).

Кроз поступке и истраге које су спровођене по притужбама припадника Оружаних снага БиХ у 2013. години, потом по упутству Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ (у даљем тексту: Заједничка комисија), као и на основу сазнања војног повјереника, и у извјештајном периоду су уложени напори на афирмацији и заштити људских права професионалних војних лица и кадета у Оружаним снагама БиХ.

Основни постулати дјеловања војног повјереника су: транспарентност, ефикасност, као и брзо реаговање на потребу заштите људских права. Све ово допринијело је да институција ужива велико повјерење код самих подносилаца притужби. Поред наведеног, посјете војног повјереника локацијама Оружаних снага БиХ те упознавање надлежних о стању људских права на терену пружа наду да ће се глас "грађана у униформи" чути и мимо строгог хијерархијског ланца командовања.

Битан елемент подршке без којег би било отежано реализовање активности из надлежности војног повјереника је и став који је Заједничка комисија заузела у односу на рад војног повјереника.

Извјештај о раду прати добру праксу претходних извјештаја о раду - за 2010, 2011. и 2012. годину, па је редослијед навођења рада на притужбама, посјетама и осталим активностима у раду војног повјереника задржан и у овом извјештају.

Тако ће најприје бити приказано стање људских права припадника Оружаних снага БиХ уз навођење кључних проблема и статистичког прегледа притужби. Потом ће бити описани услови живота и рада у касарнама и јединицама Оружаних снага БиХ а које је војни повјереник утврдио на основу обављених најављених и ненајављених посјета. У Извјештају о раду је наведена и врло добра сарадња војног повјереника с поименично наведеним организацијама и институцијама. Након тога, истакнут је преглед осталих активности Канцеларије војног повјереника. У посљедњем дијелу Извјештаја о раду дат је преглед основних препорука за побољшање стања људских права, а које је војни повјереник издао Министарству одбране Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Министарство одбране) и Заједничком штабу Оружаних снага БиХ (у даљем тексту: Заједнички штаб).

2. СТАЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА И СЛОБОДА ВОЈНИХ ЛИЦА И КАДЕТА У ОРУЖАНИМ СНАГАМА БиХ И МИНИСТАРСТВУ ОДБРАНЕ БиХ

2.1. Поступање по притужбама

Током 2013. године области заступљене у притужбама по којима су се водили поступци, а које су се тежином и озбиљношћу издвојиле током истражних радњи, могу се класификовати према сљедећем:

1. Притужбе које се односе на положај кадета у Оружаним снагама БиХ;
2. Притужбе које се односе на положај ПВЛ ангажованих на пословима ремонта и одржавања муниције у ТРОМ Добој;
3. Притужбе које се односе на неправилности интерног конкурса за пријем и распоред официра и подофицира у Оружаним снагама БиХ;
4. Притужбе везано за Командно-штабни курс (КШК) ;
5. Притужбе на процедуру пријевременог унапређења;
6. Притужбе везано за привремено упућивање и постављање на формацијско мјесто нижег чина;
7. Притужбе везано за накнаду трошкова одвојеног живота;
8. Притужба приликом номинације бригадира Бошњака на генералске позиције;
9. Притужба везано за ношење браде противно одредбама Правила службе у Оружаним снагама БиХ;
10. Запажања парламентарног војног повјереника БиХ на новодонесени Правилник о унапређењу ПВЛ у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ

2.1.1 Притужбе које се односе на положај кадета у Оружаним снагама БиХ

Војни повјереник је 10. 12. 2012. године електронским путем запримио притужбу кадета М.А., А.Ш. и С.М¹. Притужба је протоколисана под бројем: УП1/05/3-50-17-47/12.

Кадети су се жалили на чињеницу да је, након што су прекинули професионалну војну службу (ПВС), те потписали Уговор о школовању, њихова финансијска ситуација знатно погоршана. Наиме, навели су да тренутно примају само накнаду за школовање која наводно износи свега 25% потпорничке плате. Такође су навели да многи од њих имају и породицу коју су дужни да издржавају, те да је њихово финансијско стање додатно оптерећено и кредитима.

У притужби је, између осталог, наглашено: ... статус свих наших припадника који када иду у иностранство на школовање, осим нормално плате, имају и школарине, а није

¹ У извјештају су наведени само број/еви предмета или иницијали професионалног војног лица - подносиоца притужбе без навођења осталих података о предмету. Дакле, све одлуке које је војни повјереник овлашћен да доноси приликом презентовања јавности су заштићене (анонимизиране). То је урађено сходно обавези поштовања одредаба Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ, Закона о заштити личних података, те Закона о заштити тајних података.

лоше споменути ни све остале припаднике који се школују по разним курсевима у БиХ и који поред плате имају и 330 КМ школарине.

Свјестан законских одредаба којима је нормирана ова област, те упућен у ову проблематику на основу бројних притужби, војни повјереник је 10. 12. 2012. године упутио допис Министарству одбране БиХ под називом: Предлог за побољшање статуса кадета војних академија. У наведеном акту је изразио забринутост за положај кадета те упутио молбу да се размотри могућност повољнијих рјешења. Сугерисао је изучавање постојеће регулативе те могућност увођења "дошколовавања".

Наведени акт је електронским путем достављен и подносиоцима притужбе, на што су именовани одговорили исказујући велику захвалност за ангажовање војног повјереника.

Војни повјереник је запримио акт Министарства одбране БиХ број: 10-33-2-4728-1/12 од 14. 12. 2012. године у којем је описано тренутно законско рјешење статуса кадета, али и нагласио да у оквиру постојећих законских рјешења Министарство одбране БиХ није у могућности да утиче на повећање школарине коју кадети примају за вријеме школовања, али да ће у разговору са школама покушати да утиче на побољшање услова које кадети имају за вријеме школовања.

У складу с овлашћењима која му пружа члана 26. став (1) Пословника о раду парламентарног војног повјереника Босне и Херцеговине, војни повјереник је покренуо процедуру посредовања слањем упита Министарству одбране БиХ, те наглашава да ће и убудуће пратити статус кадета те да ће се, у мјери у којој му законске одредбе дозвољавају, активно ангажовати у побољшању статуса ове групе коју је по Закону овлашћен да штити.

2.1.2. Притужбе које се односе на положај ПВЛ ангажованих на пословима ремонта и одржавања муниције у ГРОМ Добој

Војни повјереник је крајем 2010. године запримио више појединачних притужби професионалних војних лица ангажованих на пословима ремонта и одржавања муниције у ГРОМ-у Добој. У том периоду обавио је и посјету техничкој радионици на овој локацији те сагледао стање на терену и тежак положај у којем се налазе припадници Оружаних снага БиХ распоређени на тим пословима.

Суштина запримљених притужби огледала се у чињеници да су послови и задаци припадника Оружаних снага БиХ на овој локацији Одлуком о посебним додацима на плату за професионална војна лица у Министарству одбране и Оружаним снагама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 213/08), (у даљем тексту: Одлука) погрешно сврстани под члан 8. исте одлуке. Наиме, чланом 8. Одлуке додијељен им је додатак на плату у износу од 10% основице за обрачун плате, док би, према наводима из притужбе, њихов опис послова и задатака требало да буде подведен под члан 6. исте одлуке, те би им у складу с тим припадао додатак на плату у износу од 100% основице за обрачун плате. Такође, подносилац притужбе нагласио је да би припадницима ове јединице, с обзиром на опасности са којима се сусрећу у свакодневном извршавању задатака уништавања несигурне и нестабилне муниције, требало бити осигурано право на животно осигурање, те бенифицирани радни стаж за цивилна лица која обављају дужности на уништењу муниције и минско-експлозивних средстава (МиМЕС).

Спроводећи истражне радње у овој области, а у складу са чланом 12. тачка д) и чланом 23. став (2) Пословника о раду парламентарног војног повјереника Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Пословник), те користећи се правом које му даје члан 26. став (2) и члан 32. став (2) Пословника, изразио је своју забринутост и упознао надлежне у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ са чињеницом могућег колективног кршења људских права у Оружаним снагама БиХ.

Такође, војни повјереник је у свом Извјештају о раду за 2010. годину, на 12. страници, нагласио овај проблем те истакао да професионална војна лица раде на пословима опасним не само по здравље него и по живот.

На основу претходно поменуте иницијативе војног повјереника, која је била усмјерена на хитно рјешавање ове потенцијалне пријетње људским правима у Оружаним снагама БиХ, Министарство одбране БиХ је формирало комисију за рјешавање овог питања.

У току 2013. године у Канцеларији војног повјереника запримљени су предмети новијег датума и истог основа. Наиме, статус припадника Оружаних снага БиХ на овим пословима није ријешен. Подносиоци притужби поново траже помоћ од војног повјереника, а достављен је и елаборат који је израдио Машински факултет у Сарајеву под називом: Анализа опасности по здравље и живот током нормалних активности људи у процесу демилитаризације муниције на комплексу ТРОМП или ГОФ-18.

И поред чињенице да је доношење, измјена и допуна Одлуке у надлежности Савјета министара БиХ, војни повјереник се, с циљем доприноса рјешавању овог питања, обратио надлежном органу, Министарству одбране БиХ, и то актима број: УП1/05/3-50-17-1-53/12 од 10. 01. и 12. 04. 2013. године. Тим актима је затражио одговор на неколико постављених питања која третирају ову материју и указао на што хитније рјешавање овог питања.

Министарство одбране БиХ је актом број: 10-34-1-2062/13 од 20. 05. 2013. године затражило дужи рок за сачињавање извјештаја о коначном исходу спроведених активности, док су актом број: 10-34-1-2062-1/13 од 19. 07. 2013.² наведени конкретнији кораци.

Тако је горе поменути актом наведено:

"...У суштини цјелокупна локација је специфична и опасна зона јер се на истој свакодневно врши делаборација, а једним дијелом и уништење МиМЕС..."

"...Сва ПВЛ ТРОМ Добој по Одлуци Савјета министара БиХ остварују накнаду за лица која су изложена дејствима опасним по здравље и живот у износу од 10% од основице за обрачун плате. Међутим, припадници ТРОМ Добој поднијели су захтјев да се њихов статус изједначи са статусом деминера. У току су активности сагледавања оправданости овог захтјева припадника ТРОМ Добој ради изналажења оптималног рјешења, имајући у виду да промјена статуса захтијева издвајање већих буџетских средстава."

² У Канцеларији војног повјереника запримљено 20. 08. 2013. године због колективног годишњег одмора у Парламентарној скупштини БиХ.

"...Елаборат који је израдио Машински факултет у Сарајеву службено никада није достављен Министарству одбране БиХ, али смо неслужбено дошли у посјед и он ће бити добра основа за анализу предлога измјене Одлуке СМ о накнадама на плату за лица изложена дејствима штетним по здравље..."

"...Очекујемо у наредном периоду да резултат стручне анализе резултира доношењем оптималног рјешења и евентуалног предлога измјене Одлуке СМ. Након окончања анализе доставићемо Вам обавјештење о закључцима и предузетим мјерама и активностима..."

Војни повјереник је у свом одговору подносиоцима притужби навео да су посредством институције војног повјереника били у могућности да надлежнима представе проблеме и неповољности, те опасности с којима се сусрећу у свакодневном раду. Такође је нагласио да очекује од Министарства одбране БиХ и Комисије да, сагледавајући цјелокупну ситуацију, предложи одговарајуће измјене Одлуке Савјета министара БиХ.

2.1.3. Притужбе које се односе на неправилности интерног конкурса за пријем и распоред официра и подофицира у Оружаним снагама БиХ

Током спровођења последњег интерног конкурса/огласа за пријем и распоред официра и подофицира у Оружаним снагама БиХ, по овом правном основу, у Канцеларији парламентарног војног повјереника БиХ за примљено је више од 50 притужби.

Војни повјереник је на основу појединачних притужби, у току овог процеса вршио проверу с циљем утврђивања евентуалног кршења људских права и слобода професионалних војних лица (ПВЛ).

Уочивши одређене неправилности, војни повјереник је упутио Министарству одбране БиХ два акта и то: 05.03. те 28.03.2013. године, оба под бројем: УП1/05-3-50-17-1-23/13, уз набројана имена 36 ПВЛ чије је предмете неопходно подвргнути ревизији, с обзиром да је утврђена основаност притужби. Војни повјереник је покушао и превентивно дјеловати како не би дошло до понављања раније уочених грешака приликом спровођења овог сложеног процеса. Тако је актом број: 05/3-50-19-1267/12 од 13.11.2012. године интервенисао на процес спровођења интерног огласа/конкурса за пријем и распоред подофицира и официра у Оружаним снагама БиХ. Претходно поменути акт желио је да скрене пажњу актерима овог сложеног процеса на досадашње уочене неправилности које су пратиле раније конкурсе ове врсте.³

Наглашено је да је с циљем заштите људских права припадника Оружаних снага потребно да обје комисије (за одлучивање о пријему и распореду и подофицира и официра) поново преиспитају услове конкурса/огласа које испуњавају ПВЛ.

³ У тачки 3. поменутог акта наведено је: Препоручујемо да комисије за унапређење посвете дужну пажњу утврђивању критеријума за бодовање као што су: категорија „исти или слични послови“, значај ВЕС приликом бодовања кандидата, рачунање временаведеног у чину, те категорија „досадашње радно искуство“, будући да је у вези с овим питањима било највише притужби војном повјеренику.

Дакле, за 36 основаних притужби војни повјереник је тражио ревизију поступка и то у два наврата, док су надлежни одговарали да су све процедуре **транспарентне**, и засноване на закону и праву.

За 38 притужби Жалбено вијеће при Савјету министара (које се појављује као другостепени орган) утврдило је да су **основане**, те да ПВЛ-има није било урачунато радно искуство, а утврђене су одређене повреде поступка.

Поништена је 31 ранг-листа за официре и подофицире, те је све враћено на поновљени поступак рангирања уз упуте Жалбеног вијећа при Савјету министара и омогућавање коришћења правних лијекова.

Током процедуре **поновљеног интерног конкурса** за унапређење/прекатегоризацију у Оружаним снагама БиХ, Канцеларији парламентарног војног повјереника БиХ професионална војна лица се поново обраћају ради заштите њихових права. Тренутно је у раду пет притужби по овом основу.

2.1.4. Притужбе у вези са командно-штабним курсом (КШК)

Војном повјеренику су се током последњег редовног унапређења обраћали припадници Оружаних снага БиХ који су сматрали да су на било који начин оштећени приликом сачињавања ранг-листа лица која испуњавају или не испуњавају услове за унапређење. Поједина ПВЛ истицала су своје незадовољство рјешењима садржаним у последњем Правилнику о унапређењу, а тичу се бодовања командно-штабног курса (у даљем тексту: КШК).

Основни проблем који се наглашава при зајимању притужби у вези са КШК-ом јесте неусаглашеност **новодонесеног** Правилника о унапређењу (прецизније, члана 42. наведеног подзаконског акта) са Законом о служби у Оружаним снагама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10 и 42/12).

Наиме, релевантном одредбом Закона о служби у Оружаним снагама БиХ прописано је да је за унапређење ПВЛ у ОФ-5, осим временаведеног на том формацијском мјесту (година дана), потребно испуњавање и алтернативно постављеног услова: завршена школа командно-штабног нивоа усавршавања **или** научно звање магистра.

Међутим, члан 42. новог Правилника о унапређењу⁴ гласи:

(1) Услов из члана 9. тачка ц) "успјешно завршена функционална и специјалистичка усавршавања" примјењиваће се након успостављања ових едукација.

(2) Услове за унапређење у чин пуковника испуњаваће мајор који је прије успостављања едукације из члана 9. тачка ц) завршио командно-штабни курс у Босни и Херцеговини или курс истог нивоа у иностранству."

⁴ Наводи подносиоца притужби да је Правилник о унапређењу донесен непосредно прије спровођења процеса унапређења, као и да је ступио на снагу даном доношења, те да није објављен у "Службеном гласнику БиХ", неоспорни су те их је и војни повјереник више пута истицао у кореспонденцији с надлежнима по овим и ранијим притужбама.

Потребно је истаћи и **неусаглашеност ст. (1) и (2)** наведеног члана. Наиме, у ставу (1) спомињу се функционална и специјалистичка усавршавања, док је командно-штабни курс који се помиње у ставу (2) у листама на којима се рангирају ПВЛ сврстан у **категорију каријерног нивоа усавршавања.**

Сви подносиоци притужби имају звање магистра или више од тога, а уопште нису ранжирани. Дакле, битно је нагласити да није циљ издавања става војног повјереника да ова лица морају бити унапријеђена, него је поента у томе да је неопходно да стекну могућност да буду уопште разматрана, **односно рангирана за унапређење.**

Осим наведеног, чињеница коју истичу подносиоци притужби јесте да је један официр Оружаних снага БиХ који има научно звање магистра рангиран и бодован сходно својим квалификацијама, што упућује на сумњу да нису примијењени исти критеријуми за сва лица под истим условима.

Војни повјереник истиче да чињеница да је један официр Оружаних снага БиХ (мајор) рангиран за унапређење не може бити оправдана ставом да тај мајор има звање магистра из области која је потребна за војну службу, с обзиром да је у том случају широк дијапазон дискреционе оцјене комисије о релевантности одређеног вишег нивоа стручног усавршавања и едукације.

У одговорима Министарства одбране БиХ подносиоцима притужби истиче се и да је постојао прелазни период током којег су именовани били у прилици да заврше овај ниво усавршавања. Наиме, надлежни истичу да је курс уведен 2008. године.

С тим у вези, наглашавамо да је неопходно разликовати питање увођења КШК од питања вредновања овог курса у данашњем систему напредовања у каријери. Наиме, **чињеница је да овај курс постоји од 2008. године, али да је као услов за унапређење у чин пуковника уведен тек 2012. године,** што значи да није постојао одређен временски период који би ПВЛ омогућио да стекну и овај услов.

Војни повјереник је у овом случају издао став те пружио прилику надлежнима да поступи по диспозитиву става. Војни повјереник очекује законито и прецизно дефинисање уочених неусаглашености путем измјена и допуна Закона о служби у Оружаним снагама БиХ. У случају непоступања према наведеном или неблаговременог поступања, војни повјереник намјерава да изда препоруку и у том случају се примјењују члан 4. став (1) тачка д) Закона о парламентарном војном повјеренику те члан 30. Пословника.

2.1.5. Притужбе на процес пријевременог унапређења

Војном повјеренику се у 2013. години обратило неколико ПВЛ-а чије су притужбе истог правног основа као и притужба у вези с којом је војни повјереник већ заузео став. Ради се о процесу пријевременог унапређења, као специфичној врсти унапређења ПВЛ.

Подсјећања ради, предметом везаним за пријевремено унапређење, који смо огледним примјером официра Е.Х. завршили ставом војног повјереника, те посљедично томе, закључком у предмету, окончана је веома комплексна цјелина истражних радњи, увида у цјелокупне прелиминарне и коначне ранг-листе, те кореспонденције са надлежним из Министарства одбране БиХ.

Једини разлог што војни повјереник у овом предмету није издао препоруку (као најснажнији правни акт који је законом овлашћен да изда) јесте како би Министарству одбране БиХ пружио могућност да у што скоријем временском периоду иницира измене и допуне законских и подзаконских аката којима се нормира ова област.

Војни повјереник остаје при свом ставу који је заузео у акту под називом: **Став војног повјереника везано за немогућност пријевременог унапређења више лица по редовном унапређењу у Оружаним снагама БиХ, број: УП1/05/3-50-17-1-32/12** од 28.09.2012. године, мада цијени оправданим и бојазан представника Министарства одбране БиХ да би овакво поступање у предметима пријевременог унапређења за Министарство одбране БиХ проузроковало штетне посљедице и немогућност испуњавања принципа једнаких могућности.

Током 2013. године војни повјереник је запримио и притужбе истог правног основа за офицере Д.М., С.К. и М.Ћ.

Притужбе су ријешене потврђивањем става војног повјереника.

2.1.6. Притужбе у вези са привременим упућивањем и постављањем на формацијско мјесто нижег чина

Подофицир М.Н. доставио је војном повјеренику, 20. 08. 2013. године, притужбу запримљену под бројем: УП1/05/3-50-17-1-62/13.

Основ за подношењае притужбе је то да се именовани на формацијском мјесту нижег чина налази већ пет година. Наиме, подносилац притужбе је наредбом министра одбране БиХ број: 10-34-3-70-705 од 09.08.2006. године премјештен и постављен на формацијско мјесто (ФМ) заставника, на којем се и данас налази. Именовани обавља дужност инструктора на подофицирском курсу у Травнику. Наводи како због оваког поступања надлежних трпи вишеструке посљедице, превасходно финансијског карактера, те има намјеру да оствари своја права путем суда (опширније у одјелјку 6.4. Извјештаја о раду).

2.1.7. Притужбе у вези са накнадом трошкова одвојеног живота

Војни повјереник је 20. 08. 2013. године запримио притужбу под бројем: УП1/05/3-50-17-1-63/13.

Основ за подношење притужбе огледа се у чињеници да је Наређењем број: 16-08-34-3-49-103/13 од 07.03.2013. године подносилац притужбе премјештен по потреби службе са даном 01.04.2013. са дужности пунилац - Одјелење МБ 60 мм - Вод борбене подршке - 1. пјешадијска чета - 2. пјешадијски батаљон - 4. пјешадијска бригада, мјесто службе: Билећа, **на дужност** деминер - возач у 2. деминерско одјелење, 1. деминерски вод, 1. деминерска чета, деминерски батаљон, Бригада тактичке подршке, мјесто службе: Сарајево, мјесто рада: Билећа.

Након запримања поменутог наређења, упутио је захтјев надлежнима за одобрење накнаде за одвојени живот сматрајући да је премјештајем стекао то право.

Рјешење и првостепеног и другостепеног органа у овој правној ствари било је негативно по именованог, те је он упутио притужбу и војном повјеренику, ради пружања помоћи у остваривању својих права.

Након увида у обимну документацију која представља материјалне доказе у овом предмету, те изучавањем прописа којима се регулише ова материја, **војни повјереник је надлежнима указао на пропусте у овом предмету**, о чему ће детаљније бити речено у одјељку 6. 5. Извјештаја).

2.1.8. Притужба приликом номинације бригадира Бошњака на генералске позиције

Војни повјереник је 05.12.2012. запримио притужбу бригадира Е.Ш., команданта Бригаде тактичке подршке Оружаних снага БиХ. Притужба је запримљена под бројем: УП1/05/3-50-17-1-44/12.

Основ за подношење притужбе је утврђивање чињеница приликом номинације официра ОФ-5 припадника бошњачког народа за постављење на генералске позиције у Оружаним снагама БиХ и Министарству одбране БиХ. Именовани је у притужби изложио низ наводних неправилности које су пратиле овај процес, те изразио забринутост чињеницом "... да појединци у систему одбране на врло одговорним позицијама на овако нетранспарентан начин могу дисквалификовати официре са најбољим професионалним референцама да буду постављени на више ФМ ..."

Користећи се законским овлашћењима, војни повјереник је 12.12.2012. године Захтјевом за испитивање законитости номинације официра за унапређење у чин ОФ - 6 затражио од Министарства одбране БиХ изјашњавање на неколико конкретно постављених питања која се тичу ове проблематике.

Дана 11.01.2013. године војни повјереник је запримио одговор број: 10-34-1-4850-1/12 (у даљем тексту: Одговор Министарства одбране БиХ) на наведени акт.

Такође је запримио и Записник о обављеном службеном разговору министра одбране БиХ са бригадиром Е.Ш. и бригадиром А.Ч. (у даљем тексту: Записник). Достављен је и акт под називом Разматрање кандидата за постављење на генералске позиције у Оружаним снагама Босне и Херцеговине, који је Министарство одбране упутило Предсједништву БиХ.

На основу запримљеног, војни повјереник је констатовао сљедеће:

- У Одговору Министарства одбране БиХ назначено је да је процедура избора кандидата вршена у складу са одлуком Предсједништва БиХ број: 01-1367-8/04 од 01.09.2004. године. Међутим, из преамбуле наведене одлуке, видљиво је да је она донесена на основу Закона о одбрани БиХ ("Службени гласник БиХ", број 43/03).

На овом мјесту, војни повјереник скреће пажњу да у прелазним и завршним одредбама, односно члану 85. Закона о одбрани БиХ који је тренутно на снази, и који је објављен у "Службеном гласнику БиХ", број: 88/05 стоји:

Члан 85.

(Ступање на снагу и примјена)

(1) Почетком примјене овог закона ставља се ван снаге Закон о одбрани Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 43/03).

(2) Овај закон ступа на снагу осмог дана након објављивања у "Службеном гласнику БиХ", а примјењиваће се од 1. јануара 2006. године, осим ако није другачије прописано овим законом.

О свему наведеном војни повјереник је обавијестио Заједничку комисију за одбрану и безбједност БиХ на 20. сједници, одржаној 30.01.2013. године. Том приликом војни повјереник је истакао и прецизне одредбе Закона о одбрани БиХ, којима су детаљно номиране надлежности сваког појединог нивоа власти приликом одлучивања о генералским позицијама (надлежност Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине - члан 10. тачка е) наведеног закона; надлежност Предсједништва Босне и Херцеговине - члан 12. тачке ј) и к); надлежност министра одбране Босне и Херцеговине - члан 15. тачка г); надлежност начелника Заједничког штаба - члан 22. тачка е).)

2.1.9. Притужба у вези са ношењем браде противно одредбама Правила службе у Оружаним снагама БиХ

У притужби којом се обратио војном повјеренику, подофицир М.Ј. истиче да из медицинских разлога носи браду те да му то новодонесени подзаконски акт под називом Правило службе у Оружаним снагама БиХ не дозвољава. Уз притужбу је достављена и медицинска документација. Именовани је најприје наредбом команданта био спријечен да присуствује јутарњем постројавању и брифингу, а потом и потпуном обављању послова и задатака свог радног мјеста. Наводно је споран члан 12. предметног акта који ПВЛ-у не дозвољава ношење браде.

Како војни повјереник није посједовао Правило службе у Оружаним снагама БиХ, дописом број: 05/3-50-19-1244/11 од 19.08.2013. године затражио је наведени акт, те му је он достављен у предвиђеном року.

Будући да је војни повјереник и приликом посјета те разговора са ПВЛ на локацијама Оружаних снага БиХ уочио да постоји проблем који је неопходно разјаснити, овим путем наглашава сљедеће:

- Правило службе у Оружаним снагама БиХ је подзаконски акт Министарства одбране БиХ чијем је доношењу требало да претходи консултација са свим

нижим нивоима одлучивања с циљем постизања компромиса и доношења обавезујућих рјешења прихватљивих за све;

- У смислу горе наведеног, потребно је било консултовати све неопходне експерте, у конкретном случају и љекаре специјалисте који би могли дати ваљану аргументацију за или против увођења ограничења или правила;
- Иако није основ за предметну притужбу, али отворено је питање у Канцеларији војног повјереника и за вјерска питања у смислу ношења браде ПВЛ, па је у том смислу било потребно ангажовати и вјерске службенике у Министарству одбране и Оружаним снагама БиХ како би се прибавило стручно мишљење;
- Чињеница је да чланом 12. предметног подзаконског акта нису дозвољени изузеци, па чак ни у случају оправданих разлога (у овом случају медицинских), изузев у случају вјерских службеника;
- Војни повјереник, на основу Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ и Пословника о раду парламентарног војног повјереника Босне и Херцеговине, нема овлашћења за доношење нових, као и измјену постојећих законских и подзаконских аката.

2.1.10. Запажања парламентарног војног повјереника БиХ на новодонесени Правилник о унапређењу ПВЛ у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ

- Министарство одбране БиХ донијело је 13.05.2013. године Правилник о унапређењу ПВЛ у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ

- Наведени подзаконски акт није објављен у "Службеном гласнику БиХ"

- Предметни подзаконски акт војни повјереник није запримио од Министарства одбране БиХ (а што су надлежни били дужни да учине), него од подносиоца притужбе који тражи заштиту својих права од војног повјереника

- Поновљена је ситуација која се дешавала у току спровођења ранијих процеса унапређења, а на коју је војни повјереник надлежнима скренуо пажњу актом од 12.07.2012. године, односно за нови конкурс је донесен нови правилник. Том приликом војни повјереник нагласио је сљедеће:

Општа опаска војног повјереника на овом мјесту везана је за праксу доношења Правилника о унапређењу веома често, примијећено је да је то случај скоро са сваким новим расписаним интерним конкурсом за унапређење. Потребно је успоставити трајније важење овог значајног прописа. Такође, опаска се односи и на појаву објављивања, односно необјављивања усвојених правилника у "Службеном гласнику БиХ" па имамо случај да непосредно пред расписивање конкурса или пак пред засједање комисија нови пропис ступи на снагу. Овдје би свакако требало ставити нагласак на правну безбједност и законитост правних аката, а која се огледа у претходном упознавању са прописима адресата норме на које се она односи. Дакле, ако

се подзаконски акт не објављује у "Службеном гласнику БиХ", те на тај начин није доступан јавности, онда војни повјереник сугерише да се бар он објави на огласним таблама јединица Оружаних снага БиХ и Министарства одбране БиХ. На овај начин повећала би се транспарентност доношења ових аката, те нагласила потреба за њиховом правилном и обавезном примјеном.

- Ступањем на снагу овог правилника престао је да важи Правилник од 08.06.2012. године

- Поређење два правилника:

Чланом 18. промијењени су бодови за оцјену рада ПВЛ - више бодова се добије за оцјену, тако је раније био случај:

- одличан 30
- добар 20,

Новим Правилником: одличан: 50
добар: 40.

Новина која је уведена новим правилником је да приликом оцјењивања рада ПВЛ које је било учесник у операцијама подршке миру а није оцијењено, бодује се на исти начин као и лица чије су оцјене евидентирани у Главној евиденцији персонала (ГЕП). Ове оцјене тумачи Сектор за управљање персоналом Министарства одбране БиХ.

Чланови 26. и 27. новог правилника постављају нови износ бодова за вријеме обављања командних и руководних дужности.

Тако је чланом 26. ранијег правилника, у погледу обављања командне дужности, било прописано да за сваки навршени мјесец рада ПВЛ добија 2 бода, а сада је то 0,5 бода док је чланом 27. ранијег правилника, у погледу обављања руководне дужности, било прописано да за сваки навршени мјесец рада ПВЛ добија 1 бод, а сада је то 0,25 бода.

Члан 30. новог правилника је остао исти као и досадашњи, а на овом мјесту је споменут из разлога што критеријум за пријевремено унапређење није пооштрен, него је задржан текст као у Закону о служби у Оружаним снагама БиХ:

Три узастопне оцјене одличан, без постављања додатних услова, као нпр. у категорији или у садашњем чину.

Такође, задржана су и рјешења из ранијег правилника, прецизније **глава V и члан 44.** Правилника, из којих произлази да ниво и план едукација нису још усаглашени, а ради се о специјалистичком и функционалном усавршавању. На ово је војни повјереник скренуо пажњу надлежнима актом од 12.07.2012. године, дајући коментаре на тадашњи правилник:

Осим наведеног, потребно је у што краћем року успоставити ниво и план едукација садржаних у поглављу V Правилника, те изузетке од овог правилника свести на минимум.

Војни повјереник има примједбе и на члан 44, који заправо упућује на чињеницу да Правилник неће бити у потпуности примјењиван до 2014. године

Наведене чињенице и запажања војни повјереник је, 04.06.2013. године, упутио надлежнима на знање.

2.2. Статистички преглед обрађених притужби у Канцеларији парламентарног војног повјереника БиХ

С циљем обезбјеђивања транспарентности података, а истовремено и сажимања обимних свакодневних активности војног повјереника по појединачним предметима (свакодневна комуникација са подносиоцима притужби и надлежнима у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ, спровођење истражних радњи, посредовање војног повјереника и настојања споразумног рјешавања одређеног броја предмета, пружања правне помоћи и савјета припадницима Оружаних снага БиХ, одржавање сарадње са Генералним инспекторатом Министарства одбране БиХ приликом поступања по одређеном броју предмета, итд.), у наставку ће бити дати статистички подаци о обрађеним притужбама у Канцеларији војног повјереника.

Подаци ће бити презентовани методологијом коришћеном у Извјештају војног повјереника за претходне године.

Од успостављања институције војног повјереника укупно бројчано стање притужби у Канцеларији, а укључене су 2010, 2011, 2012. и 2013. година, износи 459 притужби, од чега је ријешено 439 притужби, док је 20 притужби закључно са 31.12.2013. године остало у раду.

2.2.1. Преглед притужби које су запримљене и обрађене у 2013. години

У 2013. години укупно је поступано по **117** притужби, запримљено је **80** нових притужби (важно је напоменути да је из 2012. године пренесено **37** притужби), од чега је **97** притужби ријешено, док се у раду налази њих **20**. Број ријешених притужби је такав с обзиром да су приоритетно рјешаване најприје раније поменуте притужбе запримљене у другој половини 2012. године, а које су захтијевале спровођење обимних истражних радњи с циљем утврђивања чињеница и основаности навода њихових подносилаца.

У погледу броја притужби, треба истаћи и чињеницу да се у 2013. години поступало и по предметима запримљеним у 2012. години, по којима поступање није могло бити окончано у истој години, те су пренесене у 2013. годину и разматране хронолошким редом (према датуму њиховог пријема). Број притужби у 2013. години те однос ријешених и отворених приказан је у табели број 1.

Табела 1. Укупан број запримљених и ријешених притужби у 2013. години

Година	Укупан број притужби	Ријешено	У раду
2013.	117	97	20

Новина коју је војни повјереник одлучио укључити у Извјештај за 2013. годину јесте и табеларни преглед ријешености притужби у корист ПВЛ у извјештајном периоду. Дакле, ради се о основаним притужбама, за које је након отварања истраге у предмету те спровођења истражних радњи потврђен висок степен сумње на повреду људских права, те је војни повјереник дјеловао у правцу њихове заштите.

Табела 3. Ријешеност притужби у корист ПВЛ у 2013. години

Укупан број притужби	У корист подносиоца притужбе (основано)	Неосновано (недоказано, паушално)
117 (ријешено 97)	59 (више од 60%)	38

У Канцеларији је настављена и пракса вођења одвојене евиденције о притужбама припадника Оружаних снага БиХ, с обзиром да, у складу с одредбама Закона о равноправности полова БиХ, а уважавајући Резолуцију УН 1325, такву евиденцију треба водити у свим органима управе.

У протеклој 2013. години забиљежен је упит једне припаднице Оружаних снага БиХ која се војном повјеренику обратила у име запосленице - цивила у Оружаним снагама БиХ. Истакнута је проблематика у вези са онемогућавањем продужења привременог упућивања на радне задатке болничара у истуреном воду на локацији једне касарне Оружаних снага БиХ, а што би била повољнија ситуација за цивилно лице С.Е. као мајку старатељку.

Војни повјереник је актом број: УП1/05/3-50-17-1-57/13 од 11.07.2013. године именованој упутио одговор у којем је нагласио да је његова улога да штити људска права припадника и припадница Оружаних снага БиХ, те да је мишљења да аспект родне равноправности мора бити заступљен, као и да дискриминација по било којем основу, па и по питању рода мора бити строго санкционисана.

Међутим, појашњено је неколико важних чињеница које војном повјеренику не дозвољавају да се упусти у меритум одлучивања у тој ствари.

- Прије свега, захтјев за дјеловање војног повјереника, односно притужба војном повјеренику мора бити поднесена у складу са одредбама чланова 13, 14. и 16. Пословника о раду парламентарног војног повјереника БиХ. Притужба се подноси лично, или посредством овлашћених лица, а што прописују наведени чланови. У овом случају захтјев за спровођење истраге није поднијело овлашћено лице;
- Поред тога, лице које је претрпјело наводну повреду права је, како произлази из акта из везе, цивилно лице. За цивилно лице није надлежан војни повјереник, сходно Закону о парламентарном војном повјеренику БиХ. Наиме, у члану 1. став (2) наведеног закона утврђено је да је позиција војног повјереника успостављена с циљем јачања владавине права, заштите људских права и слобода војних лица и кадета у Оружаним снагама БиХ и Министарству одбране БиХ.

3. УСЛОВИ ЖИВОТА И РАДА У КАСАРНАМА ОРУЖАНИХ СНАГА БиХ

Током 2013. године војни повјереник је, у складу са својим законским овлашћењима, боравио у најављеним и ненајављеним посјетама касарнама и јединицама Оружаних снага БиХ с циљем остваривања увида у услове боравка, живота и рада припадника Оружаних снага БиХ. У наставку дајемо преглед и детаљније налазе војног повјереника са локација које је посјетио.

Већина наведених тешкоћа је већ уочена приликом претходно обављених најављених и ненајављених посјета војног повјереника јединицама и командама Оружаних снага БиХ. Војни повјереник је и раније истицао тешкоће овог типа у досадашњој кореспонденцији са надлежнима у Министарству одбране БиХ и у Заједничком штабу Оружаних снага БиХ, као и у извјештајима и информацијама упућиваним Заједничкој комисији за одбрану и безбједност БиХ.

Након обављених бројних посјета касарнама, јединицама и локацијама Оружаних снага БиХ, војни повјереник на овом мјесту издваја и детаљније описује само неке од њих.

3.1. Ненајављена посјета Батаљону везе, касарна "Милош Обилић", Пале

Користећи овлашћења која му даје члан 4. тачка ф) Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ, војни повјереник боравио је 16.05.2013. у ненајављеној посјети касарни "Милош Обилић" на Палама, гдје је смјештен Батаљон везе Бригаде тактичке подршке Оружаних снага БиХ.

Том приликом се војни повјереник сусрео са командом Батаљона. Такође је обишао просторије у којима војна лица обављају свакодневне послове, а о свакодневном обављању послова и задатака разговарао је и са дежурним официром.

Током ове посјете војни повјереник утврдио је тешкоће с којима се сусреће овај батаљон у обављању свакодневних задатака, и то:

- На радио-релејним чвориштима (РРЧ) ангажовано је 2-3 лица, што није довољно са аспекта обезбјеђења смјенског рада, физичког обезбјеђења и припреме хране за ангажована лица;
- Осим непопуњености јединице, велики проблем је и откоманда једног дијела персонала у друге јединице;
- Квалитет намирница а и квантитет нису на одговарајућем нивоу;
- Сезонско воће и поврће се не доставља на чворишта. Такође, јаја, млијеко и зачини се не достављају на чворишта;
- Инжењеријска уређеност није претрпјела значајније промјене, жичане ограде су у јако лошем стању. Још увијек на чвориштима постоје локације које су опасне по живот (минирана подручја). Посљедично томе, људски покрети су лимитирани на безбједне зоне.
- Још један проблем представља чињеница да се на чвориштима налазе 102 екстерна корисника. Неопходно је дефинисати уговоре (и увид у уговоре) с тим екстерним корисницима (ТВ, МУП-ови, Гранична полиција итд.);

- Такође, присутан је и проблем недостатка информатичких средстава. Посједују минималан број телекомуникационих уређаја. Потешкоћа је и едукација особља у овој области. Посљедица свега наведеног је немогућност обављања адекватне информатизације и комуникације. Већина уређаја која се користи у батаљону везе су старије изведбе и некомпатибилни су са новим технолошким достигнућима;
- Здравствено збрињавање људи усљед повреда, обољења или опасности од уједа гмизаваца и инсеката није у потпуности дефинисано, а посебно пут и средства за евакуацију;
- Моторна возила која врше смјену војних лица су стара, нестандардизована, тешко је њихово одржавање, нису специфично теренска. Ни сервисирање гума није дефинитивно ријешено. Такође, постоје проблеми у вези са регистрацијом возила због немогућности плаћања техничког прегледа;
- Објекти на овој локацији су доста застарјели. Већи број просторија прокишњава, и потребно је урадити санацију крова;
- Војни повјереник је утврдио и да у објекту касарне нема туш-кабина.

Своја запажања као и оцјену стања људских права припадника овог батаљона војни повјереник изнио је у својој информацији, број: 05/3-50-19-610/13 од 24.5.2013. године, која је прослијеђена Министарству одбране БиХ и Заједничком штабу Оружаних снага БиХ.

Том приликом нарочито је нагласио сљедеће:

1. Потребно је у што краћем року покренути процедуру издвајања новчаних средстава за уређење санитарно-хигијенских простора, а потом, ако се за то створе финансијске претпоставке, и осталих простора у којима раде припадници овог батаљона. Такође је потребно предузети све мјере како би се у касарни "Милош Обилић" обезбиједио минималан ниво хигијенско-здравствених услова. У том смислу, неопходно је обезбиједити довољну количну средстава класе VI (санитарна средства за чишћење и хигијену).

2. Након прегледа просторија у којима раде припадници наведеног батаљона, војни повјереник констатује да су услови у касарни недопустиви за нормалан рад, нарочито са аспекта хигијенско-здравствених услова. Приликом посјете утврђено је да је зграда касарне у изузетно лошем стању, те да хигијенско-здравствени услови не испуњавају ни минимум допустивог стандарда. Санитарно-хигијенска средства се не достављају већ двије године.

3. Војни повјереник изражава забринутост због евентуалне појаве епидемије и заразних болести, а који би могли настати као посљедица услова рада припадника Оружаних снага БиХ на овој локацији.

3.2. Најављена посјета Оперативној команди Оружаних снага БиХ

Војни повјереник боравио је 17. 07. 2013. године у најављеној посјети Оперативној команди Оружаних снага БиХ, камп "Бутмир", Сарајево. Најављена посјета обављена је у сарадњи са Генералним инспекторатом при Министарству одбране БиХ, а посјети су присуствовали и представници Заједничког штаба Оружаних снага БиХ.

Уприличен је информативни брифинг о раду Оперативне команде Оружаних снага БиХ. Предочени су мисија, структура и локације ове команде, стање персонала и стање наоружања и војне опреме, те тежишне и текуће активности у овој команди. Истакнута је и важност обављања обуке, што је стављено у задатак овој команди, као и ангажовање у Мисији ИСАФ, подршка цивилним властима те активности усмјерене на противминске акције. Изнесени су и изазови са којима се сусрећу војна лица распоређена у овој команди у свакодневном раду.

Најодговорнији официри Оперативне команде су, након упућених израза захвалности војном повјеренику за ову посјету, истакли подршку војном повјеренику те посебно нагласили значај Извјештаја војног повјереника за 2012. годину, који су детаљно разрадили у овој команди, а наглашено је и неколико питања којима је потребно посветити дужну пажњу:

1. Финансијске посљедице примјене важећих прописа, које се односе на упућивање на вјежбе војних лица, обавезу обављања стражарске службе, послуживање стационарних радио-релејних чворишта и службено путовање дуже од једног дана. Сви претходно побројани радни задаци примјеном важећих законских прописа дестимулирајуће дјелују на припаднике Оружаних снага БиХ. Челни официри Оперативне команде су војном повјеренику предочили кратак елаборат у којем су детаљно изнесене неповољности по војно лице које оно има обављањем ових дужности.
2. Важећи Правилник о исхрани није примјењив у тренутним околностима с обзиром да су кантине за исхрану затворене већ три године а има и осталих мањкавости које указују на потребу измјене овог подзаконског акта.
3. Наглашено је и питање третирања одвојеног живота и посљедице које ово право производи на поједино војно лице у различитим ситуацијама: терен или стално мјесто службе.
4. Непружање могућности да жене припаднице Оружаних снага БиХ обављају стражарску службу, с акцентом на услове боравка на локацијама које обезбјеђују.
5. Питање делегирања припадника Оперативне команде у појединим комисијама од Заједничког штаба Оружаних снага БиХ и Министарства одбране БиХ, без консултације са челним официрима команде. Примјер је један пуковник који је често члан тендерске комисије и усљед тога је често одсутан, због чега трпе послови и задаци на које је распоређен у Оперативној команди.

Војни повјереник се приликом посјете, а што практикује и приликом посјета осталим командама и јединицама Оружаних снага БиХ, сусрео са одређеним категоријама војних лица. Тако је, најприје, одржао састанак са официрским кором Оперативне команде, те подофицирским кором и цивилним лицима. Иако војни повјереник није надлежан за питања цивила у Оружаним снагама БиХ, на изричито тражење ове групе лица одржан је састанак и с њима.

Током радних састанака, разговора и дискусије са наведеним категоријама војних лица наведене су тешкоће које погађају припаднике Оружаних снага, а војни повјереник је о њима информисао надлежне путем Информације о посјети.

3.3. Најављена посјета 5. пјешадијској бригади Оружаних снага БиХ, касарна Дубраве, Тузла

Војни повјереник је са својим сарадницима те представницима Мисије ОЕБС-а у БиХ с бригадним генералом (у пензији) Харалдом Квиллом на челу 24. 07. 2013. године боравио у најављеној посјети 5. пјешадијској бригади Оружаних снага БиХ, лоцираној у касарни "Дубраве", Тузла.

Посјети су присуствовали и представници Заједничког штаба Оружаних снага БиХ, као и представник Генералног инспектората при Министарству одбране БиХ.

Изложени су одређени системски проблеми који оптерећују рад ове бригаде, а забиљежени су и приликом досадашњих посјета војног повјереника командама и јединицама Оружаних снага БиХ:

1. Финансијске посљедице примјене важећих прописа које се односе на упућивање на вјежбе војних лица, обавезу обављања стражарске службе, опслуживање стационарних радио-релејних чворишта и службено путовање дуже од једног дана. Сви претходно побројани радни задаци примјеном важећих законских прописа дестимулирајуће дјелују на припаднике Оружаних снага БиХ;
2. Услови у којима припадници Оружаних снага БиХ обављају послове страже на појединим локацијама су веома лоши, а нарочито у погледу снабдијевања водом и струјом, а многи објекти и прокишњавају;
3. Наглашено је и питање третирања одвојеног живота и посљедице које ово право производи на поједино војно лице у различитим ситуацијама: терен или стално мјесто службе.

Након обављених разговора са свим категоријама војних лица, уприличена је и показна вјежба БХЦОН -ФПУ -007 ФТХ, која се састоји из два дијела те носи назив *Resolute Guard*. Циљ вјежбе је обучавање за мисију ИСАФ на обезбјеђивању базе "Бастион". Иначе, из ове бригаде упућена је 7. ротација Оружаних снага БиХ ради пружања помоћи у операцијама подршке миру.

Своја запажања, као и оцјену стања људских права припадника 5. пјешадијске бригаде, војни повјереник је изнио у својој информацији, број: 05/3-50-19-1315/13 од 26.07.2013, а која је порослијеђена Министарству одбране БиХ и Заједничком штабу Оружаних снага БиХ.

4. САРАДЊА ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ СА ДРУГИМ ИНСТИТУЦИЈАМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Обављајући послове из своје надлежности (на законом и подзаконским актима прописан начин), војни повјереник сарађивао је са:

- 1) Министарством одбране БиХ,
- 2) Заједничким штабом Оружаних снага БиХ,
- 3) Генералним инспекторатом Министарства одбране БиХ.

Значајну подршку у раду војног повјереника пружили су: Заједнички колегијум оба дома Парламентарне скупштине БиХ, Заједничка комисија за одбрану и безбједност БиХ (што ће у наставку бити детаљније обрађено), те Секретаријат Парламентарне скупштине БиХ.

Такође, војни повјереник сарађивао је с међународним организацијама у Босни и Херцеговини, и то:

- 1) Развојним програмом Уједињених нација (УНДП),
- 2) Центром за демократску контролу оружаних снага Женева – DCAF-ом,
- 3) Мисијом ОЕБС-а у БиХ.

Значајна сарадња војног повјереника остварена је са **Развојним програмом Уједињених нација (УНДП)** који је финансијски подржао одржавање регионалне конференције о теми "Позитивне праксе у заштити људских права припадника Оружаних снага", која је одржана 21. и 22.03. 2013. године у згради Парламентарне скупштине БиХ (у наставку ће бити детаљније обрађено - у дијелу који се односи на активности војног повјереника у марту 2013. године).

Центар за демократску контролу оружаних снага Женева (DCAF) наставља пружати подршку раду институције војног повјереника, што се огледа у ангажовању једног правника - стручног сарадника, а представља снажну подршку у ситуацији коју карактерише недовољна кадровска попуњеност Канцеларије.

Мисија ОЕБС-а у БиХ, како је наведено у дијелу Извјештаја о раду о посјетама војног повјереника касарнама и јединицама Оружаних снага БиХ, учествовала је у неколико посјета војног повјереника, а такође је и финансијски подржала наведене активности. Представник институције војног повјереника је члан и Координационог одбора Савјета министара за спровођење ОЕБС-овог Кодекса понашања у војно-политичким аспектима безбједности.

У извјештајном периоду, војни повјереник је оснажио сарадњу са **Институцијом омбудсмена за људска права БиХ**, као и интензивнији заједнички рад на појединим предметима, што су закључци са састанка одржаног у Мостару у мају 2013. године.

Добра сарадња и са **Агенцијом за равноправност полова БиХ** резултирала је израдом Водича за предузимање ефикасних мјера за спречавање узнемиравања на основу пола и сексуалног узнемиравања у институцијама БиХ. У изради овој јединственог акта учествовао је представник Канцеларије.

4.1. Сарадња војног повјереника са Заједничком комисијом за одбрану и безбједност БиХ

Сврсисходна, планска и осмишљена сарадња Заједничке комисије и војног повјереника остварена је заједничким радом и непосредно доприноси већем степену поштовања људских права припадника Оружаних снага БиХ.

Тако су у извјештајном периоду чланови Заједничке комисије и војни повјереник обавили шест заједничких посјета јединицама и командама Оружаних снага БиХ. Војни повјереник присуствује сједницама Заједничке комисије, а учествује и у конференцијама, округлим столовима и семинарима у организацији ове комисије. Поред тога, Заједничка комисија тражи од војног повјереника изјашњење, образложење о уоченим проблемима и појавама у Оружаним снагама БиХ и Министарству одбране БиХ. О томе војни повјереник путем редовних извјештаја и информација периодично и по потреби информише Заједничку комисију.

5. ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ КАНЦЕЛАРИЈЕ ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ У 2013. ГОДИНИ

С циљем давања потпуне информације, у наставку дајемо податке о осталим активностима које је Канцеларија реализовала током 2013. године. Овај преглед садржи податке о састанцима војног повјереника, посјетама касарнама и јединицама Оружаних снага БиХ, те осталим активностима које су предузимане с циљем потпуног и несметаног функционисања Канцеларије, с једне стране, те примјене законских овлашћења, с друге стране.

Дакле, осим рада по притужбама, што је примарни задатак војног повјереника, током 2013. године реализован је и читав низ других активности које су рад Канцеларије учиниле ефикаснијим и препознатљивијим.

У наставку дајемо хронолошки преглед реализованих активности током 2013. године.

јануар 2013.

21.01.2013. Присуство војног повјереника на почетку обуке 12. генерације професионалних војних лица.

31.01.2013. Радни састанак војног повјереника са генералом Андреасом Ротером, предсједником Удружења војних аташеа акредитованих у БиХ.

фебруар 2013.

06.02.2013. Учешће у раду и промоцији Годишње анализе персонала Сектора за управљање персоналом Министарства одбране БиХ за 2012. годину

07.02.2013. Учешће војног повјереника на 4. конференцији о теми: „Актуелно стање безбједности у Босни и Херцеговини“ која је одржана у Зеници, у организацији Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ.

20.02.2013. Посјета 6. пјешадијској бригади Оружаних снага БиХ, Команди за подршку Оружаних снага БиХ и 3. пуку (Република Српска), састанци са руководством и представницима ПВЛ.

28.02.2013. Присуство војног повјереника примопредаји дужности у Заједничком штабу Оружаних снага БиХ, у Дому Оружаних снага БиХ.

март 2013.

12.03.2013. Учешће на ОЕБС-овом Курсу из области реформе безбједносног сектора у БиХ у Сарајеву.

У организацији Канцеларије парламентарног војног повјереника Босне и Херцеговине, у сарадњи са УНДП-ом БиХ, 21. и 22.03. 2013. године, у згради Парламентарне скупштине БиХ, одржана регионална конференција о теми "Позитивне праксе у заштити људских права припадника Оружаних снага".

Земље учеснице конференције биле су: Босна и Херцеговина, Црна Гора, Република Хрватска, Република Македонија, Република Словенија и Република Србија. Такође, конференцији су присуствовали и присутнима се обратили представници Савезне Републике Њемачке, Републике Аустрије, Швајцарске Конфедерације, те Краљевине Данске.

Конференција је окупила око 120 учесника, те је од свих земаља учесница, представника владиних и невладиних организација, међународних организација, представника Министарства одбране и Оружаних снага БиХ, као и чланова војно-дипломатског кора у Босни и Херцеговини оцијењена поучном и корисном, са циљаним одабиром тема и говорника, те изванредном приликом за размјену позитивних пракси и искустава у заштити људских права припадника Оружаних снага.

Уз подршку Заједничке службе Секретаријата Парламентарне скупштине БиХ израђен је и билтен са регионалне конференције у којем су садржана сва излагања учесника конференције те на тај начин забиљежени примјери добрих пракси у заштити људских права припадника Оружаних снага у земљама учесницама конференције. Билтен је дистрибуиран у довољном броју примјерака на све релевантне адресе.

април 2013.

04.04.2013. Присуство војног повјереника на испраћају 6. ротације Оружаних снага БиХ у Авганистану, у операцијама подршке миру.

12.04.2013. Присуство војног повјереника на свечаној церемонији потписивања професионалног уговора 12. класе у Пазарићу.

У овом мјесецу војни повјереник одржао је и састанак са пуковником Валентином Воаидесом, војним аташеом Румуније у БиХ.

У организацији и уз подршку Европског центра за безбједносне студије (Центар Џорџ Ц. Маршал) из Гармишпартенкирхена, СР Њемачка, и Женевског центра за контролу оружаних снага DCAF, од **24. до 26. априла 2013. године** одржан је семинар о националним безбједносним политикама, на којем су учествовали чланови Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ и војни повјереник.

мај 2013.

16.05.2013. Обављена ненајављена посјета батаљону везе Оружаних снага БиХ на локацији Пале, Бригада тактичке подршке, касарна "Милош Обилић".

22.05.2013. Војни повјереник обавио радну посјету Генералном инспекторату Министарства одбране БиХ. Том приликом размијењена су искуства у раду на предметима, дефинисане одређене потешкоће те исказана спремност за реализовање даљих заједничких пројеката.

28.05.2013. Учешће војног повјереника на семинару о теми: "Перспективе могућег доприноса Босне и Херцеговине у операцијама подршке миру", одржаном у Коњицу, у организацији Центра безбједносних студија, Министарства одбране БиХ и Центра за обуку за операције подршке миру (ПСОТЦ).

јуни 2013.

04.06.2013. Састанак Заједничке комисије за одбрану и безбједност и војног повјереника са члановима генералског кора у БиХ. Посебна пажња посвећена је стању персонала, процесу обуке, логистичког обезбјеђења, процесу војног деминирања, стању локација, процесу уништавања и стања у складиштима муниције и минско-експлозивних средстава, учешћу у мировним мисијама, помоћи цивилном становништву, као и низу других питања у Оружаним снагама БиХ.

05.06.2013. Одржан радни састанак војног повјереника са представницима Институције омбудсмена за људска права БиХ и омбудсменом за заштиту потрошача БиХ у Мостару.

13.06.2013. Учешће војног повјереника на конференцији у организацији Институције омбудсмена за људска права БиХ, о теми: "Изазови и достигнућа у примјени Закона о слободи приступа информацијама у БиХ", хотел Бристол, Сарајево.

27.06.2013. Војни повјереник присуствовао церемонији званичног обиљежавања почетка пројекта "EXPLODE" у Добоју, у организацији Министарства одбране БиХ, УНДП-а БиХ те Мисије ОЕБС-а у БиХ.

28.06.2013. Војни повјереник присуствовао церемонији обиљежавања Видовдана - Крсне славе 3. пјешадијског (Република Српска) пука Оружаних снага БиХ. Наведени догађај одржан је у Манастиру Свете Петке у Бијељини.

јули 2013.

16.07.2013. Војни повјереник је уприличио пријем и одржао састанак са представницима Центра за цивилну контролу оружаних снага (DCAF) из Женеве, Дарком Станчићем и Теодором Фујор. Том приликом војни повјереник је упознао представнике DCAF-а с активностима Канцеларије парламентарног војног повјереника БиХ на пољу заштите људских права и основних слобода војних особа и кадета у Оружаним снагама БиХ. Такође је захвалио Женевском центру за контролу оружаних снага на досадашњем ангажману у обезбјеђивању експерта који је у претходном периоду пружао стручну помоћ раду ове канцеларије. Представник Центра изразио је одређење да и у наредном периоду активно пружају подршку раду Канцеларије парламентарног војног повјереника.

17.07.2013. Обављена најављена посјета Оперативној команди Оружаних снага БиХ.

24.07.2013. Обављена најављена посјета 5. пјешадијској бригади Оружаних снага БиХ.

август 2013.

28.08.2013. Представник Канцеларије учествовао на припремном рочишту на Суду БиХ, на захтјев ПВЛ, а у својству посматрача. Ради се о спору који је пред Судом БиХ покренуо припадник Оружаних снага БиХ тужбом против дискриминације и немогућности унапређења.

септембар 2013.

Дана 09. и 10.09. војни повјереник у сарадњи са Заједничком комисијом за одбрану и безбједност БиХ обавио посјету 4. пјешадијској бригади Оружаних снага БиХ и батаљону Билећа.

24.09.2013. Представник Канцеларије одржао предавање у Центру за обуку и операције (ПСОТЦ) о теми: "Улога парламентарног војног повјереника у изградњи интегритета Оружаних снага БиХ".

октобар 2013.

03.10.2013. представник Канцеларије присуствовао конститутивном састанку Координационог тима Савјета министара БиХ за координацију активности спровођења ОЕБС/УН безбједносних/политичких обавеза БиХ (Координациони тим), чији је члан Канцеларија војног повјереника. На састанку су усвојени Пословник о раду Координационог тима те донесени закључци о будућим начинима рада у овој области.

09.10.2013. Посјета Министарству одбране БиХ и Заједничком штабу Оружаних снага БиХ у сарадњи са Заједничком комисијом за одбрану и безбједност БиХ.

10.10.2013. Заједничка комисија за одбрану и безбједност БиХ и војни повјереник одржали састанак са Оперативним командантом за операцију Алтеа ЕУФОР-а и замјеником врховног команданта савезничких снага у Европи, генералом Ричардом Ширефом, и командантом ЕУФОР-а у БиХ, генерал-мајором Дитером Хајдекером.

15.10.2013. Одржан радни састанак са директором *NetConsulting*, фирме чији је циљ увођење "етичке линије" према којој су све јавне институције на свим нивоима власти у БиХ дужне да успоставе отворене канале комуникације, како би се њиховим клијентима или јавним службеницима омогућило да пријаве корупцију. Војни повјереник и директор *NetConsulting* разговарали су о перспективи увођења ове могућности у Министарство одбране БиХ с обзиром на чињеницу да је неопходно послати јасну поруку да појава корупције у било којем облику и обиму неће бити толерисана у систему одбране.

новембар 2013.

06.11.2013. Војни повјереник узео учешће на обуци инспектора Генералног инспектората при Министарству одбране БиХ, а на позив генералног инспектора бригадира Хусејновића.

У времебну од 10. до 13. 11. 2013. године војни повјереник, заједно са члановима Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ, боравио у службеној посјети Републици Словенији, и том приликом су организовани радни сусрети са представницима Парламента Републике Словеније, Одбора за одбрану Парламента и Министарства одбране и Оружаних снага Републике Словеније.

22.11.2013. војни повјереник примио у посјету делегацију Министарства одбране и Оружаних снага Савезне Републике Њемачке, коју су чинили потпуковник Центрум Инере и Гвидо Матес. Делегацију је предводио бригадир Миодраг Новокмет из Министарства одбране БиХ. Током састанка разговарано је о парламентарном надзору у сектору одбране у БиХ и СР Њемачкој, а гости су искористили прилику да упознају војног повјереника са актуелним стањем по питању заштите људских права припадника Оружаних снага у СР Њемачкој.

28.11.2013. војни повјереник присуствовао обиљежавању Дана Оружаних снага БиХ у Рајловцу, као и свечаној академији одржаној у Дому Оружаних снага БиХ.

децембар 2013.

03.12.2013. Представник Канцеларије војног повјереника присуствовао 6. прегледној конференцији о теми ОЕБС-УН војно-политичких обавеза БиХ.

Од 02. до 03.12.2013. војни повјереник, заједно са члановима Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ, учествовао на 15. састанку Цетињског парламентарног форума о теми: “Јачање контролне улоге парламента над сектором одбране и безбједности”.

Организатор овог догађаја био је Одбор за безбједност и одбрану Скупштине Црне Горе у сарадњи са Женевским центром за цивилну контролу оружаних снага – DCAF.

10. и 11. 12. 2013. године војни повјереник узео учешће на Прегледној радионици о теми: „Реализација закључака Парламентарне скупштине БиХ и Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ у сектору одбране и безбједности у периоду септембар 2011. - децембар 2013.“ Наведени догађај организовала је Заједничка комисија за одбрану и безбједност БиХ .

12.12.2013. војни повјереник примио у посјету представнике Мисије ОСЦЕ, предвођене официром за процјену у Уреду унутарње контроле Мисије ОСЦЕ из Беча, Биргером Хелдтом.

Током састанка војни повјереник је упознао представнике Мисије ОСЦЕ са најзначајнијим изазовима које је имао у свом досадашњем раду на пољу заштите људских права припадника Оружаних снага БиХ. Такође је разматрана досадашња сарадња Уреда са Мисијом ОСЦЕ у БиХ, као и разговор о плану активности ове двије институције за наредну годину.

17.12.2013. Војни повјереник заједно са предсједавајућом Заједничке комисије за одбрану и безбједност учествовао у раду 8. Конференције Генералног инспектора при Министарству одбране БиХ.

Поред набројаних активности, војни повјереник је током извјештајног периода присуствовао бројним пријемима, церемонијама и свечаностима, као и другим појединачним састанцима.

6. ПРЕПОРУКЕ ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ ЗА УКЛАЊАЊЕ УОЧЕНИХ НЕДОСТАКА

На основу чињеница изнесених у овом извјештају, а које су резултат свеобухватних анализа кроз рад на предметима, у наставку доносимо препоруке војног повјереника које треба да буду основ Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ за отклањање недостатака и проблема који су се издвојили током 2013. године.

Правно дјеловање војног повјереника изражава се и кроз: **одлуке** које се позивају на раније издате препоруке, **закључке, правну помоћ, ставове, констатације**. Такође, акти које војни повјереник доноси под називом **Обавјештења** о уоченим пропустима и **Обавјештења** о поступању у предмету ослањају се на већ донешене препоруке;

Војни повјереник по одређеним појавама и кршењима Закона издаје и ставове у којима се даје могућност починиоцу неке повреде законског или подзаконског акта да у одређеном року уклони ову повреду и посљедице исте.

Препоруке даје према областима које су обрађене у Поглављу 2.1.

6.1. Препоруке које се односе на неправилности интерног конкурса за пријем и распоред официра и подофицира у Оружаним снагама БиХ

Како је намјера војног повјереника у току провођења интерног конкурса била заједничко проналажење најбољег начина рјешавања пријема и распореда двије категорије ПВЛ (официра и подофицира), то је актом од 05.03.2013. затражио од Министарства одбране БиХ да обе комисије (за одлучивање о пријему и распореду и подофицира и официра) поново преиспитају услове конкурса/огласа које испуњавају ПВЛ.

Исто је затражено и актом од 18.03.2013. Оба пута су наведена имена ПВЛ чије је предмете неопходно подвргнути ревизији.

6.2. Став парламентарног војног повјереника БиХ о командно - штабном курсу (КШК)

1. Војни повјереник сматра да је неприхватљиво да се одредбом члана 42. став (2) Правилника о унапређењу број: 10-34-3-105-11/13, од 13.05.2013. (у даљњем тексту: Правилник о унапређењу) као услов за унапређење мајора у чин пуковника поставља завршен командно-штабни курс у земљи или иноземству;
2. Чланом 116. став (1) тачка ф) Закона о служби у Оружаним снагама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10 и 42/12) прописује се да:

за унапређење у чин ОФ-5 професионално војно лице с личним чином ОФ-4 мора провести на формацијском мјесту ОФ-5 најмање годину дана и имати завршену школу усавршавања командно-штабног нивоа или научно звање магистра;

3. Дакле, законском одредбом нормирано је да је, уз услов за унапређење ПВЛ у ОФ-5, осим временаведеног на том формацијском мјесту (година дана), потребно испуњавати и алтернативно постављени услов: завршена школа командно - штабног нивоа усавршавања **или** научно звање магистра;

4. Како је официрима у чину пуковника за унапређење у чин бригадира изједначено постојање услова, то сматрамо да се иста аналогија може примјењивати и на случај унапређења мајор - пуковник;

5. Чланом 19. Правилника о унапређењу којим су прописани нивои војног/цивилног усавршавања официра, у ставу (1) тачка а) подтачка 2) командно-штабни ниво усавршавања изједначен је с научним звањем магистра;

6. Министарство одбране БиХ **дужно је омогућити официрима Оружаних снага БиХ** у чину мајора који имају научно звање магистра и више да **буду ранжирани** на ранг- листама за унапређење.

6.3. Став парламентарног војног повјереника БиХ поводом процеса пријевременог унапређења

Министарство одбране БиХ, као овлаштени иницијатор за подношење приједлога за измјену или допуну Закона о служби у Оружаним снагама БиХ, дужно је да у што краћем року покрене иницијативу за измјене и допуне одредби о пријевременом унапређењу, а како би се будуће поступање у сваком конкретном случају одвијало у законским оквирима.

6.4. Кршење Закона о служби у Оружаним снагама БиХ везано за привремено упућивање и постављање на формацијско мјесто нижег чина

У случају М.Н. подносилац притужбе је на формацијском мјесту (ФМ) нижег чина пет година.

У овом предмету војни повјереник је утврдио да се ради о присутној појави кршења људских права у Оружаним снагама БиХ.

Стога је надлежнима упутио акт којим је скренуо пажњу на одредбу члана 134. став (3) Закона о служби у Оружаним снагама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 88/05, 53/07, 59/09, 73/10 и 42/12) налаже: *"У изузетним случајевима, професионално војно лице се, по потреби службе и уз писани пристанак, може поставити на формацијско мјесто нижег чина до двије године."*

6.5. Запажања парламентарног војног повјереника БиХ везано за накнаду трошкова одвојеног живота

- Војник С.Т. је Наређењем премјештен по потреби службе; раније мјесто службе је било: Билећа, а премјештајем је: Сарајево, мјесто рада: Билећа;

- Подносилац притужбе има пребивалиште у Невесињу, што је доказао Обавјештењем о мјесту пребивалишта те подношењем Изјаве о заједничком домаћинству;
- Именовани је мјестом службе у Сарајеву, мјестом рада у Билећи одвојен од своје породице која живи у Невесињу;
- Сходно Одлуци Савјета министара БиХ (прецизније чланом 4. Одлуке) да би ПВЛ имало право на накнаду за одвојени живот, мјесто његовог пребивалишта мора бити удаљено од мјеста службе више од 80 км;
- Из Наређења произилази да је мјесто службе: Сарајево, док из Обавјештења о пребивалишту произилази да је мјесто пребивалишта именованог Невесиње;
- Невесиње је од Сарајева удаљено више од 80 км;
- Закон о служби дефинише премјештај те нормира да се мора радити о промјени мјеста службе;
- У конкретном случају, уколико се стриктно посматра Наређење, тада произилази да је мјесто службе заиста промијењено; прије је то било: Билећа, а сада је Сарајево, док је мјесто рада: Билећа
- Чињеница је да именовани има трошкове одвојености од породице, пријемом у војну службу није стекао право на одвојени живот, али је премјештајем по потреби службе, стекао ово право.

У циљу заштите темељних људских права, војни повјереник је надлежнима упутио писмено у којем је побројао наведена запажања те скренуо пажњу на потребу озбиљног приступања одлучивању и примјени правних прописа на конкретну правну ситуацију.

6.6. Запажања парламентарног војног повјереника БиХ везано за ношење браде противно одредбама Правила службе у Оружаним снагама БиХ

Војни повјереник обратио се подофицир М.Ј. притужбом у којој истиче да из медицинских разлога носи браду те да му то новодонесени подзаконски акт под називом *Правило службе у Оружаним снагама БиХ* не дозвољава.

- Војни повјереник сматра да медицинску документацију наредника М.Ј. треба да оцијени комисија или савјет који ће се оформити на нивоу Заједничког штаба Оружаних снага БиХ, уз евентуално подвргавање ревизији документације и давању стручног мишљења од стране овлаштеног љекара;
- Надлежни могу одлучити и да се по линији командовања дискрециона оцјена у сваком конкретном случају препусти команданту уз писмено појашњење разлога за одступање од Правила службе у случају оправданих разлога. Уколико би се радило о оваквом рјешењу, омогућити транспарентност, нпр. објавом на огласној табли разлога и посљедица одступања од Правила службе;

- Предње рјешење не би требало бити трајног карактера, те уколико дође до промијењених околности (престану медицински разлози за ношење браде), може се повући дозвола за одступање од одредби Правила службе.

6.7. Запажања парламентарног војног повјереника БиХ на новодонесени Правилник о унапређењу ПВЛ у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ

Будући да су у новодонесеном Правилнику о унапређењу, задржана и рјешења из ранијег Правилника, (прецизније **глава В и члан 44.** Правилника из којих произлази да ниво и план едукација нису још усаглашени, а ради се о специјалистичком и функционалном усавршавању), војни повјереник наглашава:

- Потребно је у што краћем року успоставити ниво и план едукација садржаних у поглављу В Правилника, те изузетке од овог Правилника свести на минимум;
- Војни повјереник има примједбе и на члан 44., који заправо упућује на чињеницу да Правилник неће бити у потпуности имплементиран до 2014. године.

7. ЗАКЉУЧАК

На основу представљених чињеница у овом извјештају, као што су: број притужби, њихова основаност, те ријешеност у корист подносиоца, војни повјереник констатује да је у извјештајном периоду било појава кршења људских права припадника Оружаних снага БиХ у Оружаним снагама и Министарству одбране БиХ.

С обзиром на наведено, војни повјереник изражава забринутост те захтијева и очекује више спремности надлежних на отклањање уочених неправилности.

Истовремено наглашава да се једна појединачна препорука односи на већи број притужби из једне области, те служи као показатељ за уређење те области.

Војни повјереник по одређеним појавама и кршењима Закона издаје и ставове у којима се даје могућност починиоцу неке повреде законског или подзаконског акта да у одређеном року отклони ову повреду и посљедице исте.

За побољшање стања људских права у Оружаним снагама БиХ неопходно је и донијети недостајуће подзаконске акте (Правилнике) те ускладити постојеће са Законом, на шта је војни повјереник указао у до сада издатим Препорукама и другим актима.

ПАРЛАМЕНТАРНИ
ВОЈНИ ПОВЈЕРЕНИК
Бошко Шиљековић